

DIRVA

Nr. 31

Kovo-March 14, 1960

Cleveland, Ohio

Lietuvoj komunistų tėra tik du nuošimčiai

Kompartijos suvažiavimo metu buvo paskelbta, kad Lietuvoje dabar esą 46,281 kompartijos narys ir 7,943 kandidatai, — iš viso 54,324 komunistai. Tai esą 9,503 daugiau kaip buvę prieš dvejus metus, arba 5,210 daugiau negu prieš metus.

Pagal pereinusių metų mėnesio duomenis, Lietuvoje yra apie 1,786,000 balso teisę turinčių (t. y., 18 ar daugiau metų amžiaus) gyventojų. Jei kompartijoj yra apie 54,000, tai tarp balso teisę turinčiųjų gyventojų jų yra tik 2%: tik kas penkiasdešimtas balsuotojas yra partijoj.

Didžiulė dauguma tų komunistų yra susispietę didžiuosiuose miestuose, kur telkiasi į Lietuvą atsikrausčiusieji rusai, Lietuvos kolonizatoriai. Kaip, palyginti, maža komunistų yra kaimuose, šiame suvažiavime prasarė antrasis partijos sekretorius Šarkovas. Jis pažymėjo, kad, pavyzdžiui, visame Utenos rajone yra tik 423 komunistai, o Telšiu rajone irgi tik keli šimtai. (Tuose rajonuose yra maždaug po apie 30 tūkstančių gyventojų).

PASISEKĖ AMERIKOS KRAŠTŲ KARINIAI MANEVRAI

Panamos kanalo zonoje pasibaigė pirmieji tarpamerikiniai kariniai manevrai, kurie gali būti pagrindu būsimam Vakarų pusrutulio kariniam bendradarbiavimui.

Manevruose dalyvavo apie 5,000 karių ir 150 lėktuvų iš JAV, Brazilijos, Panamos, Kolumbijos, Čilės ir Peru. Tai buvo pirmieji istorijoje jungtiniai JAV ir Pietų Amerikos kraštų kariniai manevrai.

Nors jiems iš anksto buvo daugiau teikiama politinė, negu karinės reikšmės, tačiau jų rezultatai laikomi tokiais gerais, kad jau pradėta galvoti apie jų pakartojimą ateinančiais metais. Kilo pasiūlymų, kad ateityje jie būtų atliekami įvairuose Pietų Amerikos kraštuose. Tarpamerikinė gynybos komisija, vadovaujama gen. ltn. Mathewson, pasiūlė sudaryti bendrą karinį štabą Lotynų Amerikos kraštams.

ISLEIDO KNYGĄ APIE M. K. ČIURLIONĮ

Grožinės literatūros leidykla Vilniuje išleido knygą "M. K. Čiurlionis apie muziką ir daile". Knygoje sudėta visa eilė Čiurlionio laiškų Zikarui, žmuidzinavičiui ir kitiems. Spausdinama ir kitų asmenų laiškų iš S. Čiurlionienės archyvo, kur yra medžiagos Čiurlionio biografijai ir jo kūrybos apibūdinimui. Yra S. Čiurlionienės atsiminimai ir paties Čiurlionio "Užrašai"

bei aštuoni straipsniai dailės ir muzikos klausimais.

RADO DIONIZO POŠKOS RANKRAŠČIŲ

Jonas Rekašius, girininkas nuo 1935 metų, visą savo girininkavimo laiką rinko žemaitijoje senienas, liudijančias apie žemaičių senovę. Jo rinkinyje esą 16 — 17 amžiaus rašytų dokumentų, o neseniai jis suradęs dokumentų, rašytų Dionizo Poškos ranka.

(LNA)

KUBA GINKLUOJASI

Kuba iš savo nedidelių užsieninės valiutos rezervų išleido ginklams 120 milijonų dolerių per praėjusius metus, — patirta iš gerai informuotų Havanos slouksnių. Tie patys šaltiniai pastebi, kad buv. Kubos valstybinio banko direktoriaus Felipe Pazos atleidimas iš pareigų buvo susijęs su jo pasipriešinimu aikvoti ginklams baigiančius tirpti užsieninės valiutos išteklius.

Pazos buvo nušalintas

lapkričio 26 d. ir jo vieton paskirtas Argentinoje gimęs gydytojas mjr. Ernesto Guevara, prisiekęs marksistas. Guevara vaidino lemiamą vaidmenį Kubos derybose su Mikojanu, kurių pasėkoje Sovietija Kubai pažadėjo 100 mil. dol. paskolą ir per penkerius metus nupirkti po 1 mil. tonų cukraus, už tai didžiąja dalimi apmokant sovietiniais gaminiais. Guevara neseniai paskelbė, kad metinė 150 mil. dol. subsidija, kurią Kuba gauna už cukrų iš JAV, reiškianti "ekonominių pavergimą".

Niekada nebuvo taip ginkluota

Havanos vyriausybei vis didinant ginklų pirkimą, jos apsiginklavimas per vienerius metus nuo Fidel Castro revoliucionierių įvykdyto valdžios užgrobtimo padidėjęs du su puse karto, lyginant su Batistos laikais 1958 metais. Tikslus Castro režimo nupirktų ginklų kiekis nėra žinomas. Tačiau konstatuota, kad Kuba gavusi du laivus belgiškų automatų. Ir šio mėnesio pradžioje Havanos uoste sprogęs laivas gabenno belgiškus šaudmenis.

Gerai informuoti šaltiniai sako, kad Kuba mokanti po 150 dolerių už automatinį šautuvą — maždaug du kartu brangiau, negu normali kaina.

Castro vyriausybė bandžiusi nupirkti sprausminių lėktuvų fabriką Europoje, bet, kaip Fidel Castro ne kartą nusiskundė, JAV sukludžiusi pardavimą, suspausdama savo sąjungininkus.

Būsimosios šokėjos... Bostono lituanistinės mokyklos jaunosios auklėtinės, paruoštos O. Ivaškienės, išpildo šokį "Rūtų darželis".

NAUJASIS JAV IŠŠAUTAS SATELITAS DUOS SVARBIŲ MOKSLINIŲ INFORMACIJŲ

Jungtinės Amerikos Valstybės kovo 11 d. sėkmingai iššovė erdvėn 94,8 svarų rutulį, prigrūstą mokslinių instrumentų, kuriuo pradėdamas pirmasis tarpplanetinių tyrinėjimų žingsnis žmonijos istorijoje, Dirbtinis planetoidas, pavadintas Pioneerium V, skries aplink saulę tarp Žemės ir Veneros orbitų, tirdamas dar jokia iš žemės iššauto erdvės vėžimo nepasiekta tolimas. Jis turės pranešinėti, kas dedasi už žemės - mėnulio orbitų.

Dvidešimt šešių colių skersmens rutulys vykdys penketą pagrindinių mokslinių tyrimų. Jis turės parodyti, ar yra galimybės palaikyti ryšį su Žeme tarpplanetiniuose atstumuose, dides-

niuose negu 50 mil. mylių. Jame sudėti temperatūros ir radiacijos matavimo instrumentai. Jo pagalba tikimasi gauti žinių apie saulę gaubiančių dujų sudėtį, taip pat surinkti tikslesnius duomenis apie atstumus tarp saulės ir planetų.

Pioneerius V buvo iššautas iš Cape Canaveral trijų "laiptų" Thor - Able raketa. Signalas satelitą atskirti nuo trečiojo raketos "laipto" buvo duotas radio teleskopu iš Jodrell Bank observatorijos Anglijoje.

Pioneerius V arčiausiai saulės bus rugpjūčio 9, priartėdamas iki 74,7 mil. mylių, toliausiai - 1961 sausio 16, nutoldamas iki 93 mil. mylių. Aplink saulę jis apskries

greičiau, negu Žemė, (per 311 dienų), bet lėčiau, negu Venera. Techniniu požiūriu Pioneerius V iššovimas reiškia svarbų žingsnį erdvės tyrinėjimų programoje, prieš pradėdamas Marso ir Veneros tyrimus. Pioneerius V turi stipriausią ligšiol erdvėn išsviestą radijo siųstuvą, kuris, kaip tikimasi, bus girdimas penkis ar šešis mėnesius, kol nutols nuo žemės daugiau kaip 50 mil. mylių. Vėliau tikimasi jo signalus išgirsti 1963 metais, kada jo orbita vėl priartės prie žemės orbitos.

Žinios iš viso pasaulio

JAV ir Britanijos karinės komendantūros Vak. Vokietijoje, pasekdamos Prancūzijos pavyzdžiui, įvedė kelionių suvaržymus sovietų karinėms misijoms, akredituotoms prie jų komendantūrų. Tai yra atsakymas į sovietų reikalavimus, kad Vakarų sąjungininkų karinės misijos Rytų Vokietijoje priimtų naujus leidimus, netiesiogiai pripažindamos "Vokietijų demokratinę respubliką".

* Prez. Eisenhoweris kreipėsi į kongresą prašydamas pakelti pašto tarifus, tačiau kongrese jo prašymas sutinkamas šalta.

* Devynios Vakarų valstybės, įskaitant Japoniją, baigė savo pasitarimus Washingtone, sutardamos derinti ir plėsti pagalbos ūkiškai atsilikusiems kraštams programą.

* Washingtonė besilankęs Izraelio premjeras Ben Gurion patarė Vakarams teikti daugiau ūkinės pagalbos Jungt. Arabų Respublikai, nes tai pagerintų santykius tarp Vid. Rytų valstybių.

* NATO karinių pajėgų viršininkas gen. Norstad Washingtonė pareiškė, kad nesą numatoma JAV atominius ginklus perduoti planuojamai NATO smogiamajai brigadai.

* Le Figaro, įtakingas prancūzų laikraštis, kvietė visus gyventojus Paryžium atvykstantį Chruščiovą sutikti tylėjimu. Prancūzų komunistų partija neriasi iš kailio, stengdamosi kiek galima daugiau ekskursijų iš provincijos suvežti Paryžium. Nariams nurodyta nekelti aikštėn jokių partijos ženklų, kad atrodytų, jog tai "visų gyventojų" sutikimas.

VAKARAI SUSITARĖ DĖL NUSIGINKLAVIMO PLANO

Vakarų valstybės pagaliau sutarė bendrą visuotinio nusiginklavimo planą, kuriame teikiamas pirmumas atominio nusiginklavimo studijoms.

Po keturias dienas trukusių intensyvių pasitarimų Paryžiuje nuomonių skirtumai tarp atskirų valstybių pažiūrų taip susiaurėjo, kad jie galėjo patiekti bendrą planą NATO tarybai ir Ženevon vyks ne su dviem, bet su su vienu planu.

Tačiau nuomonių skirtumai, liečią priėjimą prie nusiginklavimo problemos, vis dar tebeliko. Jie kyla iš fakto, kad Prancūzija, įsipainiojusi į karinės galios išlaikymą Alžire ir neturėdama atominių ginklų, daugiau nori pabrėžti atominių nusiginklavimą ir mažiau kariusomenės sumažinimą, negu kiti sąjungininkai. Diplomatai pastebi, kad toki nuomonių skirtumai, ky-

lą iš tautinio saugumo interesus, negalį būti pašalinti kelių dienų derybose.

Vakarų nusiginklavimo plane numatoma pasiūlyti, kad JAV ir Sovietijos karinės pajėgos būtų numuštos iki 2,100,000 karių kiekvienai. Bet ta riba įsigaliojūt tik antroje Vakarų plano fazėje ir turėtų būti dar labiau numušta trečiojoje fazėje, tačiau tai būtų galima įvykdyti, tik sukūrus tarptautinę policiją. Vakarų plane nieko nekalbama apie kitų sąjungininkų, pvz, Prancūzijos ir Britanijos, kariuomenes.

Vakarų plano detalių dalis tebelaikoma paslapyje. Tačiau žinoma, kad jame numatomas palaipsniniis nusiginklavimas: pirmiausia ištyrimas visų problemų atskirose ginklavimosi srityse, toliau palaipsniniis kontroliuojamas sumažinimas konvencinių ir branduolinių ginklų, toliau, sukūrus kontrolės sistemą, uždraudimas branduolinių ginklų gamybos, kariuomenių sumažinimas ir pagaliau visų branduolinių ginklų sunaikinimas.

Vakarų taktika kovo 15 prasidedančiose Ženevos derybose dar nesanti galutinai sutarta. Konferencijos išvakarėse turės būti nuspręsta, kuriuo derybų metu — pradžioje ar kiek vėliau — Vakarų pasiūlymas turės būti iškeltas.

KAIRĖJE: Skautų suruoštoji Kaziuko mugė Chicagoje, Jaunimo Centre, šiais metais buvo ypatingai gražiai įrengta ir susilaukė daug lankytojų. Nuotraukoje jūrų sautų ir skaučių paviljonai Gedimino pilies ir Trijų Kryžių papėdėje. Plačiau apie mugę 6 psl.

A. Gulbinko nuotrauka

Ryšium su Chruščiovo vizitu Prancūzijoje, de Gaulle vyriausybė internavo apie 1000 sveitimšalių.

Ką nuo ko jis nori apsaugoti?...

DRUZAI LAUKIA MIRUSIO KARALIAUS

Maskva, Kairas ir Tel Avivas varžosi dėl konservatiškiausios pasaulio tautelės

Kai prieš keletą metų Khaled Bagdas, Sirijos komunistų partijos generalinis sekretorius, gavo iš Maskvos įsakymą parinkti gabių druzų tautelės jaunuolių ir juos pasiųsti apmokymui į Pragę, Leningradą ir Sofiją, jis tiksliai žinojo ką Kremlius planuoja. Kai Gamal Abdel Nasser JAR Sirijos provincijai taip pat įsakė jaunas gabius druzus deleguoti į karines mokyklas ir universitetus, jis taip pat žinojo, ką daras. Pagaliau ir ministras pirmininkas David Ben Gurion turėjo savus išsiaiškinimus, leidžiamas Izraely gyventiems druzams nešioti ginklus ir juos primdamas į Izraelio armiją, kas arabams Izraelyje yra draudžiama.

Nežinomas skaičius

Druzai jau ištaisais šimtmečiais laikomi konservatyviškiausią pasaulio tautelę. Tam lemiamos įtakos turėjo jų religija, kuri dar senovės laikais juos izoliavo nuo aplinkinių tautų. Jie gyvena kalnuose apylinkėse tarp Libano, Izraelio ir Sirijos, per daug nesukdami galvos dėl politinių įtamų tarp jų valstybių. Ir kaip hermetiškai sienos bebūtų uždarytos, jie be vargo vien tik jiems žinomais praėjimais keliauja iš Jeruzalės į Damaską arba į Haifos į Beirutą. Ir kai kelis kartus per metus Džebel Druze, šios keistosios tautelės politiniame ir religiniame centre, įvyksta slapti druzų susirinkimai, juose dalyvauja atstovai net iš pačių tolimiausių Vid. Rytų gyvenviečių. Tokia tradicija, nepaisant įvairiausių politinių įvykių, veikia Džebelų -- "erelio lizde" nuo XI šimtmečio.

Niekas tiksliai nežino, kiek druzų yra. Žemiausi skaičiavimai mini 180,000, aukščiausi siekia net 950,000, tačiau į pastaruosius reikia žvelgti atsargiai, nes jie yra kilę iš druzų nacionalistų. Tie ekstremistai daugelį Sirijos ir Libano mahometonų laiko "suarabėjusiais druzais", o taip pat teigia, kad daugumas maronitų esą druzai, viduramžiais perėję į krikščionybę.

Dingęs karalius

Druzai pirmą kartą istorijoje į minimi XI a., kaip viena iš gausybės semitinių genčių, ir jų gyvenamos vietos nurodomos visame Oriente iki Egipto. Apie

1020 metus druzų karaliaus soste sėdėjo tūlas Fatimas. Jo patarėjas Sesanis buvo toks galingas, kad driso net priešarauti karaliui. Vieną dieną Fatimas dingo be pėdsakų; manoma, kad jį nužudė Sesanio šalininkai. Po kelių mėnesių Sesanis paskelbė, kad karalių Alachas pasišaukęs į rojų, iš kur tasai vieną dieną grįšias. Religiniame druzų rytuale ir šiandien ta "kelionė į dangų" bei viltis, kad jis vieną dieną grįš, tebevaizdina didelę rolę.

Druzų religija pasižymi daugeliu slapty apėigų. Jų dabartinę formą išdirbęs tūlas Mahometas ibn-Isma'il al-Darasi, nuo kurio ir visa tautelė, pradžioje neturėjusi vardo, vadinama druzais. Kadangi jų tikėjimas smarkiai prieštarauja korano mokslui, musulmonų kraštuose druzai buvo persekiojami. Kalifo Ajubo laikais jie pasitraukė iš Egipto ir susitelkė tose srityse, kur ir šiandien tebe gyvena. Šimtmečiams bėgant, stiprios druzų bendruomenės susitelkė visuose didesniuose arabų miestuose, ir šiandieną jos tebevaldo glaudžius ryšius bei per pasiuntinius yra atstovaujamos religinėse Džebel šventėse.

Religiškai ir sociališkai druzai skirstomi į dvi grupes. Vadinamiesiems "okalamams" patikėtas daugumas religinių sektos paslapčių, kurios nežinomos eiliniam druzui. Tačiau pačios svarbiosios religijos paslaptys nežinomos net visiems "okalamams", o tik aukščiesiems kunigams, kurių šiandien iš viso yra septyni: du Libane, du Izraelyje ir trys Sirijoje. Nepaisant nuolatinių ginkluotų konfliktų tarp Izraelio ir arabų kraštų, šie aukščieji kunigai susitinka kelis kartus per metus. Jų sprendimai druzų pildomi, kaip šventi įsakymai.

Sektai atkakliai išlaikant paslaptį nuo svetimų žvilgsnių, mažai kas teturi tikrą supratimą apie druzų religiją. Ji yra savotiškas įvairių tikėjimų mišinys. Iš musulmonų druzai yra perėmę Ramadahano pasninkų mėnesį ir Bairamo šventę, iš žydų -- įvairius senojo testamento papročius. Pastebimi ir ankstyvosios krikščionybės elementai. Pagaliau yra ir specialių dogmų, kurias teigama rasti tik pas druzus. Jie, pvz., garbina Jethro, Mozės uošvį, kaip aukščiausią

pranašą, nors nei žydų religija, nei krikščionybė jam neskiria jokios reikšmės. Druzų religija turi ir labai pozityvių elementų, kaip pvz. skatinimą į drąsumą, teisingumą ir svetingumą. Kas pakartotinai meluoja arba nepriklaudžia kelevio, yra baudžiamas mirtimi.

Rimtas faktorius

Nuo to laiko, kai sultono el-Atrašo vadovaujami druzai 1925 m. vasarą sukilo prieš prancūzų kolonialinę valdžią, jie laikomi rimtu faktoriumi Artimųjų Rytų politikoje. Tiesa, tame sukilime keistu sutapimu žuvo tik keli prancūzai, bet užtat daug krikščionių maronitų, kurie nenorėjo prisidėti prie sukilimo. Sultonas el-Atraš tuomet įsakė žudyti kiekvieną maronitą, kuris nemeta krikščionybės ir nenori suprasti, kad jo vieta yra tarp druzų. "Sukilimas prieš prancūzų kolonialinę sistemą", nors ir vadovautas druzų feodalų, tuo metu Maskvos buvo gyvai sveikinamas. Kominternas garsiai reikalavo "apsisprendimo teisės druzų tautai".

Prancūzų kariuomenės daliniai, vadovaujami generolo Sarail, sukilimą numalšino. Tačiau daug druzų vadų, kurie pasitraukė pogrindin arba užsienin, pradėjo kulti planus "Druzistai" sukurti. 1941 metais pasirošimai sukilimui jau buvo beveik baigti, tačiau karo įvykiai sukludė paskelbti nepriklausomą druzų valstybę. Generolas Catroux, specialusis De Gaulle įgaliotinis Sirijai, daugumą sultono el-Atraš giminaičių susodino į aukštas vietas, taip sukludijdamas sukilimo planus.

Šiandien druzai turi pasitenkinti mažomis privilegijomis, kurios jiems Nasserio valdomoje Sirijoje liko: jie tebesiunčia atstovus į Sirijos parlamentą. Tačiau nelegali komunistų partija, kuri savo propagandoje kalba apie "autonominę Druzistano sritį", kursto jų nepasitenkinimą ir gali, kaip ir Kurdistano atveju, kada nors išprovokuoti konfliktus.

Žymiai palankesnė druzams būklė yra Libane. Jų vadas Kamal Džumbat, kuris vaidino didelį vaidmenį Libano pilietiniame kare, yra drauge ir Libano socialistų partijos vadas. Idėjos, kurias jis atstovauja Beirutu parlamente, yra labai pažangios: visų religijų lygybė, socialinės reformos ir kultūrinė autonomija. Kad savo idėjoms pridurtų daugiau įspūdingumo, jis retkarčiais pabadauja, dėlto neretai vadinamas "druzų Gandi".

Negalima tikrai nustatyti, koki slapti ryšiai yra tarp druzų vadų Izraely kur jie turi vietas ir svorį parlamente bei naudojasi didesniais privilegijomis -- su kitais druzų vadais Sirijoje ir Libane. Tačiau atrodo, kad Sirijos druzai suka galvas, kodėl jų viengėnai Izraelyje geriau ir laisviau gyvena, negu jie musulmoniškame krašte. Labiausiai strėjus arabų kraštų ir Izraelio santykiams, tai gali turėti nenumatytų pasekių, lygiai, kaip ir Kremliaus bandymas juos pasikinkyti sovietinio imperializmo vežimam.

Taip buvo išdavinėjama Amerika

ROOSEVELTAS SUPAŽINDINA JALTOJ IŠDAVIKĄ SU STALINU

Alger Hiss'o nuteisimu faktiškai buvo atidengta pasaliną Sovietijos veikla prieš JAV. Iš bylos paaiškėjo, kaip stipriai vadovaujantieji Amerikos sluoksniai buvo apsėsti komunistinių šnipų, agitatorių ir prisiplakėlių, kurie išdavinėjo kraštą Sovietijai. Tie viešumon iškėlė didelį kartėlį. Ne tik FBI, bet ir eilinis žmogus pradėjo susidomėti savo krašto viršūnių gyvenimu.

Vis labiau garsėjo klausimas: kas yra tie žmonės, kurie beatodairos priešui pardavinėja savo kraštą, užimdami aukštuosius postus administracijoje ir spaudoje, kuri formuoja krašto viešąją nuomonę? Kas yra tas Alger Hiss, kuris Jaltos konferencijoje buvo pasidaręs dešiniąją ligonio prezidento Rooseveltto ranka? Kaip galėjo atsitikti, kad išdavikas buvo prileistas prie pačių didžiausių valstybės paslapčių? Kas jam ir kitiems prisiplakėliams pagelbėjo įsi-skverbti į aukščiasias valstybės vietas ir konferencijas, iš kurių laimėjo tik Sovietija?

Ateinančiais mėnesiais atidengiama gausybė naujų špionažo atvejų. Praėjus dvejiems metams po Alger Hiss'o bylos, William H. Foley, teisingumo departamento vidinio saugumo skyriaus šefas, spaudos konferencijoje paskelbė, kad esančios paruoštos 766 bylos už špionažą Sovietijai ir 261 už sabotažą.

Beveik visose didžiosiose laikraščių redakcijose sudaromos reporterių grupės tiems įvykiams nagrinėti. Tai, ką jie išgaibo iš Alger Hiss'o ir jo priešo teisme Whitaker Chambers gyvenimų, skamba sensacijomis.

Jau bylos metu išryškėjo dalykai, kurie tuo metu atrodė neįtikėtini. Dabar, tolesniais tyrimais, reporteriai nustato jų tikrumą. Išryškėja, kad visos vyriausybės įstaigos, iki prezidento Rooseveltto imamai, dar prieš karo pradžią buvusios įspėtos dėl Alger Hiss'o išdavikiškos veiklos.

Tačiau visi įspėjimai, kad beveik visose ministerijose raktinės pozicijos apšėtos komunistų partijos narių ir jų prisiplakėlių, atsimušė kaip į sieną.

Pavojinga "mada"

Alger Hissas buvo gimęs 1904 m. Baltimorėje. Jo protėviai savo kilmę išvedinėjo iš anų legendinių piligrimų, kurie 1620 metais "Mayflower" laivu atplaukė Amerikon. Tie pirmieji "Naujosios Anglijos valstybių" kolonistai, kurie dėl religinių priežasčių paliko Europą, Amerikoje reiškė maždaug tai, ką Europoje aristokratai.

Drauge su savo broliu Donaldu, Alger Hissas lankė garsiąją Harvard Law School, pirmąją teisminkų mokyklą Amerikoje. Jau vien tuo požiriu jie priklausė "society" sluoksniams.

Be abejo, jie klausė paskaitas ir garsaus profesoriaus Frankfurter, dabartinio JAV aukščiausio teismo teisėjo. Be abejo, jie tuojau tapo jo favorizuojamais studentais. O visiems žinoma, kad Frankfurter visada pasirinko savo favorizuojamų studentų ateitimi. "Frankfurters" (raudonai dažytos dešrelės) grei-

čiau už kitus studentus gaudavo svarbias ir užtikrintas vietas.

Tais "auksiniais dvidešimtyjų metų" konjunktūros ir darbo pertekliaus metais daugelis studentų rodė aiškias simpatijas Sovietijai, bet niekas dėlto nesijaudino, nes tą palinkimą į "ružavumą" tuo metu laikė nepavojinga mada, kuri vėliau praeisianti.

Baigusį studijas Alger Hissą profesorius Frankfurter tuojau įpiršo tuomet garsaus advokato Oliver Wendell Holmes asistentu. Demokratą Rooseveltą išrinkus prezidentu, Frankfurter savo globotinį įkišo vienon, kaip grybui po lietaus dvystančių New

legacijos, vykstančios į Jaltos konferenciją, sąrašas, Urickis, Maskvos ketvirtojo biuro šefas, apie Hissą painformavo ir Staliną su Molotovu.

--Džiugiamės, turėdami progą susipažinti, --pareiškė generalisimas, ištiesdamas Hissui ranką. Nė vienas jų net mažiausiu judesiu neišdavė, kokie intymūs santykiai tarp jų buvo jau eilę metų.

Tuo metu, kai amerikiniai specialistai ir aukščiausieji JAV štabų šefai buvo apgyvendinti už buvusios carų rezidencijos Livadijos sienų, Alger Hissas gavo kambarį šalia prezidento Roose-

Jaltos konferencijoje, 1945 vasario pradžioje, buvo milijonai Rytų Europos gyventojų išduoti sovietinei vergijai. Vienu svarbiausių sergančio prez. Rooseveltto patarėjų toje konferencijoje buvo Alger Hiss, kuris išdavinėjo Stalinui JAV paslaptis ir prez. Rooseveltą nuteikino pritari Stalinui.

Deal įstaigų, kurios turėjo kovoti su 1929 metų pabaigoje pasidėjusia ekonomine krize.

"Vaiduoklis ant stogo"

Netrukus Hissas sėdėjo sekretariate vieno tyrinėjimų komiteto, kurio uždavinys buvo tirti milžiniškus šaudmenų fabrikantų pelnus. 1936 metais Hissas perėjo į valstybės departamentą. Tada jis buvo 32 metų amžiaus.

JAV valstybės departamente jis greitai kilo. 1944 metais jis lydėjo prezidentą Rooseveltą Jaltos konferencijon, kaip vienas svarbiausių jo patarėjų. "Mano ekspertai viską susitarė su įsiškiais" pareiškė Rooseveltas Stalinui jau pirmajame posėdyje, pristatydamas jam "Mister Alger Hiss iš valstybės departamento".

Stalinas pasižiūrėjo į elegantišką liekną poną, kuris sugebėjo taip šiltai ir drauge susilaikantį taip šypotis bei išlaikyti prideramą atstumą. Rusų diktatoriui ir jo užsienių reikalų ministris jau tiksliai žinojo, kas buvo Hissas: vienas geriausių šnipų, kuris jiems dirbo jau eilę metų. Neįkainojamos informacijos ir užuominos atėdavo per jo rankas.

Ne vieną kartą pulkininkas Borisas Bykovas, rusų špionažo Amerikoje šefas, buvo savo viršinininkui generolui Urickui užtikrinęs, koks patikimas esąs šis jaunas vyras. Kai buvo galutinai sudarytas amerikinės de-

velto. Rooseveltas turėjo telefoną Nr. 1, Hissas - Nr. 4. Jau ir iš to aiškėja jo itakinumas.

Iš tikrųjų Alger Hissas Jaltoje buvo Rooseveltto pirmasis patarėjas visais Tolimųjų Rytų klausimais, nors niekada nebuvęs nei Kinijoje, nei Japonijoje. Būdamas komunistų partijos nariu, jis buvo įpareigotas prezidento paveikti Sovietijai palankia kryptimi, nes pasaulinio komunizmo nariai turi akiai pildyti Maskvos įsakymus. Bet Jaltoje to, žinoma, niekas dar nenujautė.

Grįžęs į JAV, prez. Rooseveltas prašė spaudą apie Jaltos konferenciją rašyti galimai mažiau, geriausiai -- visai tylėti. Daugumas laikraščių to pageidavimo ir paklausė. Tik žinių magazinas Time išsoko iš rikiuotės. Jis paskelbė satyrą, pavadintą: "Vaiduoklis ant stogo".

Autorius, Whitaker Chambers vienas laikraščio vyresniųjų redaktorių, joje vaizdavo, kaip istorijos mūza ant Livadijos rūmų stogo kalbasi su bolševikų nužudytuoju caru ir jo žmona apie dvideidiską bolševikų politiką.

Tuo metu dar niekas nežinojo, kad tas straipsnis reiškė paskelbimą kovos, o dar labiau niekas nenujautė, kad jo autorius Whitaker Chambers ir Roosevelto dešiniųjų ranka Alger Hiss ilgus metus draugavo, ranka ranson dirbdami Sovietijai. (Bus daugiau)

FIRMA
GENERAL PARCEL AND TRAVEL CO., INC.
135 WEST 14th ST., NEW YORK 11, N. Y.
Telefonas CHelsea 3-2583

praneša Los Angeles ir apylinkių gyventojams, kad nuo š. m. kovo 20, Los Angeles atidaro naują skyrių firmos, siunčiančios siuntinius-dovanas į SSSR

GENERAL PARCEL AND TRAVEL CO., INC.
3216 SUNSET BOULEVARD, LOS ANGELES 26, CALIFORNIA
Tel. NOrmandy 5-9887

Vedėjas: J. T r o s t i a n e t s k y .

Mes įsitikine, kad Los Angeles gyventojai sveikins atidarymą naujo skyriaus, kuris užtikrins jiems skubų ir korektišką pristatymą siuntinių-dovanų į visas SSSR dalis.

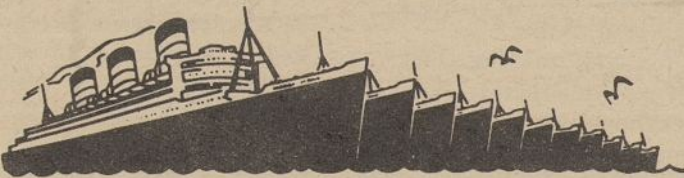
Mūsų firma, užsirekomendavusi sąžiningu ir neatidėliotinu išpildymu užsakymų, naudojami patikėjimu dešimčių tūkstančių klientų.

Reikalaukite nemokamų katalogų!

Smulkmenos mūsų pastoviuose garsiniuose.

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA
Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruostumėt keliauti, tuoj susirikišk su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TRECIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: MArket 2-4867

Pirmųjų skyrių turinys

Draugas Peppone buvo išrinktas senatorium ir jam buvo pavesta parinkti dešimtį patikimų partiečių kelionei į Rusiją ir juos lydėti. Don Camillo, grasindamas iškelti aikštėn jo slapta praturtėjimą ir įsivėlimą į skandalingą aferą, prievarta įsiskverbia į keliaujančių tarpą, spaus-tivininko Tarocci Camillo vardu, ir jau kelionės metu pradeda "perdirbti" iš Milano kilusį draugą Rondellą.

III. Rondelos operacija

Trimotoriniame lėktuve, kuris juos paėmė iš vieno Rytų Vokietijos aerodromo, siautė pragariskas tirukšmas. Ir taip Don Camillo pasijuto pasmerktas ty-lėti, o draugas Peppone ga-lėjo palyginti ramiai keliauti. Bet vis dėlto jis nė akimirkai jo nepaleido iš akių, nes Don Camillo priklausė prie tų sunkiųjų patronų, kurie yra pavojingi ir tada, kai jie laikosi tyliai. Ta-čiau Don Camillo laikėsi vi-siška lojaliai, savo antisovietinę veiklą apribodamas Lenino min-čių skaitymu, Peppone širdis tik tada sudrebėjo, kai kilnisus draugas užvožė savo raudonąją kny-gą ir, kažkur nutolęs su savo mintimis, dešiniąją ranką pakėlė iki kaktos. Tačiau greitai susi-griebė, kaktos palietimą pavers-damas švelniu pasikasymu ir sa-vo sumanumą įvykdydamas iki galo, pirštų galais patvarky-damas liemenės krūtinę bei nu-purtydamas dulkes nuo kairiojo ir dešiniojo pečių.

--Amen,--pagalvojo Peppone, lengvai atsidusdamas. Lėktuvas palaipsniui žemėjo, ir netrukus jo ratai palietė ru-siškąją žemę. "O Viešpatie, kaip toli liko mano kaimelis!" baugiai pagal-vojo Don Camillo, lipdamas laip-tais.

"Bet dangus yra arti!" nurami-no jį Jėzaus balsas. Don Camillo vėl virto draugu Tarocci.

--Drauge,--rimtai prabilo Pepponei,--ar tu neįjauti reika-lo pasisemti šios žemės saują ir ją pabučiuoti? --Taip!-- sugriežė dantimis Peppone,--ją pabučiuoti ir už-kimšti tavo praeiktą burną!

Jie buvo laukiami. Priekini iš-ėjo jauna mergina, lydima vyro, kuris buvo lindęs į plevėsuo-jantį, vietomis netekusį spal-vos, suglamžytą, ilgą apsiaustą. --Būkit pasveikinti, draugai,--prabilo mergina,--Aš esu Nadia Petrova iš vertėjų cen-tro, o čia draugas Jenko Ore-gov, Inturisto valdininkas.

Mergina kalbėjo puikiai itališ-ka, ir jeigu ji savoje aprango-je nebūtų kiek sustingusi, ją ga-lėtų palaikyti tikra itale.

Peppone suspažino ir pristatė dešimtį atsigabentų draugų. Kai visi pačiuojuose daugybę akti-škų rankų, draugas valdininkas italy broliams perdavė sveikinimus rusų broliu, kurie petys petin su jais, didvyriškoje kovoje dėl lais-vės, socialinio teisingumo, tai-kos, ir taip toliau, ir taip toliau, žygiuoja pirmyn, granitiškai susijungę.

Draugas valdininkas buvo maž- daug keturiasdešimties. Jis tu-rėjo niūrų buldogo veidą, plikai skustą didelę galvą, kampuotą smakrą, plonas lūpas, šviesias akis, trumpą kaklą; jau už my-lios savo plasdėnančiame ap-siauste jis dvokė policijos agen-tu. Jis kalbėjo šaltai, šykščiai, taupiai panaudodamas gerai ap-galvotus gestus. Jeigu jo kalba nebūtų buvusi išversta, būtų galėjęs ją palaikyti ne pasveikini-mu, o pasmerkimu į kaltinamų- jų suolą.

Ir draugė Nadia Petrova bu-vo partijos valdininkė, ir ji ata-tinkamai demonstravo susirūpi-nimo miną, kuri jai draudė bet kokį nusitypsojimą. Bet vis dėl-to ji buvo visai kitokia, negu drau-gas Oregovas.

suko dangtelį, pauostė ir per-davė bonkutę draugei Petrovnei, kuri taip pat pauostė. --Jis klausia, kodėl tu nešio-jiesi moteriškus kvepalus?--pa-sakė draugė Petrovna, atsisuku-si į Scamoggia. --Tai ne moteriški kvepalai,--pareiškė Scamoggia,--tai van-duo, kurį naudoju po kiekvieno nusiskutimo. O gal čia įprasta nusitrinti benzinu?

Mergina norėjo jam atsakyti, bet prieš tokį dabatį, kaip Scamoggia, kiekvienai moteriai su-stoja žodis gerklėje; taigi, ji nusuko galvą ir išvertė multi-ninkui tik pirmąją Scamoggios paaiškinimų dalį.

Muitininkas murmėdamas nu-leido bonkutę atgal į lagaminą.

--Jis nori pasakyti, kad vyrai pas mus po skutimo naudoja al-koholį,--pareiškė Petrovna, būreliui vėl pajudėjus. --Kiekvie-nu atveju tu tik pats gali naudoti ir jokiū būdu nespekuluoti. Jie buvo jau išėję iš aerodro-mo, kai Scamoggia sustojo.

--Drauge, vieną minutę. Jis atidarė lagaminą ir išėmė bonkutę.

--Jei įsū vyrai naudoja al-koholį,--pareiškė jis iškilmin-gai,--galiu ir aš pasitenkinti al-koholiu, nes ir aš esu vyras. O jei čia moteriški kvepalai, tai juos turi naudoti moteris.

Jenko Oregov, Inturisto valdininkas

Ir jis ištiesė bonkutę; tačiau mergina atraukė ranką. --O gal tu nesi moteris?--sumišęs paklausė Scamoggia.

--Žinoma!--sumurmėjo pa-nelė Petrovna.

--Tai paімк; аš nedarau jo-kio biznio. Аš tau padovanuoju.

Mergina valandėlę abejojo, paskui paėmė bonkutę ir įsikišo į rankinuką, kuris buvo pakabin-tas ant odinio diržo per petį. --Ačiū, drauge. --O prašau, gražuole!

Panelė Petrovna bandė paro-dyti įžeisto valdininko miną, ta-čiau jai tepasisė tik parausti, kaip kokiai buržujiškai moterė-lei.

Ji skubiai nusivijo grupę, o Scamoggia uždarė lagaminą, už-sidėję cigaretę ir ją pasuntė specialioje misijoje į patį to-limiausią lūpų kampelį. Labai patenkintas savimi, jis nukinka-vo paskui kitus.

Juos paėmė autobusas. Pep-ponei keliant savo lagaminą ant lentynos, Don Camillo patapnojo į petį:

--Kapol!--pasakė jis.--Mūsų lagaminai sukeisti. Čia tavasis. Peppone pasižiūrėjo į kortelę, ar tikrai jo lagaminas. Tas, ku-rį jis nuėmė nuo lentynos, tu-rėjo kortelę su draugo Tarocci Camillo pavarde.

Peppone atsėdė, ir Don Ca-millo įsitaikė priešais jį.

--Tai tavo lagaminą аš turė-jau per patikrinimą?--pašniбž-domis paklausė jis, autobusu pajudėjus.

--Taip. Paprastas neapsižiū-rėjimas!

--Ir jame nebuvo, taip pat per neapsižiūrėjimą, kokios velnia-vo?

--Niekо svarbaus. Pundelis šventų paveikslėlių, keletas po-piežiaus nuotraukų ir kitos pa-našios smulkmenos. Peppones veido spalva pasikei-tė.

(Bus daugiau)

Aleksandras Kutkus gyvenimo ir kūrybos kryžkelėse

(2)

STASYS SANTVARAS

Al. Kutkaus muzikinę kultūrą, jo klausą ir susivokimo kūrinio harmonijoj vaizdžiai apibūdina faktas, kurio liudininku man pa-čiam teko būti. Vienos sceninės repetacijos metu su orkestru, ku-riam vadovavo absoliučia klaus-a apdovanotas dirigentas J. Tal-lat-Kelpša, staiga Al. Kutkus pa-kėlė ranką, sustabdė visą mu-ziką ir, priėjęs prie rampos, dirigento mandagiai paklausė: Maestro, o kurgi šiandien antroji fleita? (Solistams Kauno teatre orkestras buvo nematomas, nes jo patalpa randasi po scenos grindim).

Pažymėtina, kad antroji fleita operos orkestre nėra per daug reikšmingas instrumentas, bet Al. Kutkus išgirdo, kad repeti-cijoj jos nėra, o absoliučiai gir-dįs dirigentas to plyšio nepaste-bėjo. Žinoma tuoj buvo išaiškin-ta, kad fleitistas serga, bet neab-soliuti Kutkaus klausia visiems bandymo dalyviams suteiktė sma-gią džiaugsmo valandėlę.

Tegu tą įvykį ir pokštą, ar te-atrinio gyvenimo anekdotu gali-ma būtų pavadinti, bet jis aki-vaizdžiai parodo Al. Kutkaus gi-lų muzikalumą. Būdamas trum-paregis, juk jis visus savo vaid-menis dainavo ir vaidino diri-gento nematydamas. Be gilesnio pasiruošimo, be puikaus klausos aparato, be harmonijos pažinimo ir be stiprios muzikinės atmin-ties vargu jis būtų galėjęs taip kūrybingai reikštis lietuviškoji operos scenoj. Al. Kutkus buvo tokis dainininkas, kokių niekad per dažnai negimsta. Žiauriųgy-venimo aplinkybių ir metų naš-tos slegiamas, jis pasitraukė iš scenos, bet jis visada gyvas liet. operos teatro istorijos lapuose.

Lietuvos Valst. Operos Teat-ras, be savo meninių laimėji-mų, be visos eilės gerų dai-nininkų, visu pirma garsėjo dviem tenorais--Kipru Petraus-ku ir Aleksandru Kutkum. Ne-paslapstis, kad bent artimieji mū-sų kaimynai anuo metu tokio dy-džio tenorų neturėjo. Apie Kip-rą Petrauską, berods, yra ne-maža girdėję ir jaunieji mūsų visuomenės sluogsniai, kuriems patiems Kipro jau neteko paklau-syti. Iš lauko pusės žiūrint, gal-lėtų susidaryti įspūdis, kad Al. Kutkui nelengva buvo savo pašo-nėje turėti tokį operos meno aristokratą, kaip Kipras Pet-rauskas, kuris buvo didis dai-nininkas ir aktorius. Tikrovė gi buvo tokia, kad Al. Kutkus nesu-gniužo ir nepradingo Kipro še-šėlyje. Atvirščiai--gal ne kar-tą Petrauskas jam buvo impul-sas, skatinančiu pasitempti ir dar sprindžiu kitu paugėti.

Al. Kutkus ne tik kaip dai-nininkas, bet ir kaip aktorius susirado savo kūrybinį Aš, ori-ginalų ir savaimingą, kurio nega-lima lyginti su jokiū partneriu. Tai buvo ne tik asmeninis Al. Kutkaus laimėjimas, bet ir mū-sų operos teatro laimėjimas. Jei-gu jis to nebūtų pasiekęs, jis nei žiaurųvų salėje nebūtų turėjęs tiek draugų ir jo meno gerbėjų, jis nebūtų pajėgęs ir repertuarinio jungo taip sėkmingai traukti.

Reikėtų daug didesnio atsidė-jimo ir daug daugiau laiko, jei norėtum Al. Kutkų pagrindiniai aptarti, kaip operos aktorius. Todėl aš tenkinuose tik vienu ki-tu būdingesniu pavyzdžiu, vienu kitu jo ryškiai ir spalvingai su-kurtu vaidmeniu. Štai tas pats Čaikovskio Pikų damos Germa-nas. Išidėmėtina, jog tai yra komplikuo-to vidaus personažas, apstėtas minties kaip nors pra-lobti ir savo siekimuose nesivar-žantis su priemonėmis. Tame vaidmenyje K. Petrauskas "den-gė" Al. Kutkų savo galingesniu balsu, bet vaidybinio požiūriu abu jie buvo lygiai dideli Germa-nai, vienas į kitą tiek tepanašūs, kiek to panašumo teikė pats vaid-muo.

Originalus ir stiprus Al. Kutkus buvo Canio Leoncavallo Paja-cuose, giliai savo vaidmenį su-pratęs Don Jose Bizet op. Car-men ir visai ne toks Wagnerio Tannhauseris, kaip Kipras Pet-rauskas. Be to, buvo ir tokių vaidmenų, kurių Kipras negrįžo dainuoti ir vaidinti, kai pama-tė, kad Al. Kutkus yra neabejo-

Al. Kutkus--Napravniko Dubrovskis.

tinas vaidmens, viešpats. Vie-na tokių vaidybiškai sunki ir atsakinga rolė buvo D'Alberto Pakalnės Pedro, kurio piemeniš-kose svajonėse ir atkakloj kovoj su darbdaviu reiškesi tik vienas Al. Kutkus.

Visa tai, kas čia buvo pasakyta, jokiū atveju nelaikytina vieno su kitu lyginimu. Tais pavyzdžiais tik norėta išryškinti, kad Al. Kutkus mūsų operoj buvo sau žmogus ir aktorius. Savotalentu, savo kūrybine vaizduote jis pasiekė to, kad ir jo vaidybinė kultūra buvo neeilinė. Al. Kutkus įveikė tikrai nelengvą operos dai-nininko uždavinį--apjungti daina-vimą ir vaidybą, labai aprėžta-me laike išlaikyti pusiausvyrą ir darną tarp tų dviejų operinio meno elementų. Jo vaidyba buvo tokia subtili, kaip subtilus buvo jo dainavimas. Bet... aktoriai ateina į sceną ir nuo jos nueina į dienų sutemas. Liūdna, kai tokia valandą reikia kalbė-ti apie savąjį, kuris buvo tokis artimas širdžiai.

Aleksandras Kutkus savo atsi-minimuose kalba apie save, bet skeptiškai ir santūriai. Aš pasa-kyčiau--per daug skeptiškai ir santūriai. Tad spėju, kad augš-čiau tarti mano žodžiai ir jo darby "aptarimai" gali jame su-kelti koktumo ir nemalonaus jausmo. Bet labai prašau jį man atleisti. Panegirikos aš nerašiau, tokių paikų minčių tikrai neturė-jau, aš tik norėjau nutapyti kildų paveikslą žmogaus, dainininko ir operos aktoriaus, koks tikrai buvo Al. Kutkus. Esu liudininkas, tad galiu liudyti. Niekas niekad negalės užginčyti, kad aš Alek-sandra Kutkų mačiau, girdėjau ir pažinau. Pagaliau, gal kada nors mano žodžiai pravers ir mūsų opros teatro istorijos ra-šytojui.

Naujas Al. Kutkaus darbas, tai jo atsiminimai Dainininko da-lia, baigti rašyti 1959 m. Šito jo darbo reikšmė lietuvių kultū-ro ir teatro istorijai yra neabe-jotina. Esu tikras, kad mielos skaitytojos ir skaitytojai jau pastebėjo, kad Al. Kutkus savo išgyvenimus pasakoja sklandžia kalba, šiltai ir jautriai, neveng-damas kai kur mūsų veidus nu-

plieksti šypsena. Gal mes galė-tumėm pageidauti dvigubai dides-nių knygų, didesnio kiekio ir dar išsamesnių teatrinio gyvenimo pasakojimų, platesnio ir giliau panagrinėto operos meno. Tačiau bent šiuo atveju mūsų pageidavi-mai jau yra pavėluoti. Belieka tik džiaugtis, kad Dainininko da-lia pradeda ieškoti skaitytojų.

Al. Kutkus savo atsiminimuo-se davė visą eilę taiklių muzi-kinio gyvenimo asmenų apibū-dinimų. Jeigu jis toj galerijoj neiškabino daugiau portretų, tai matyt, kad jis turėjo savų samprotavimų ar pasidavė gim-tam santūrumui. Daugumas jo laiko žmonių dar tebėra gyvi, tad gal ir susirūpinimas būti nesuprastam jį nuo tų pastangų sulaukė. Bet Č. Sasnauskas, St. Šimkus, K. Petrauskas ir dar vienas kitas jo knygoje yra tikrai gyvi.

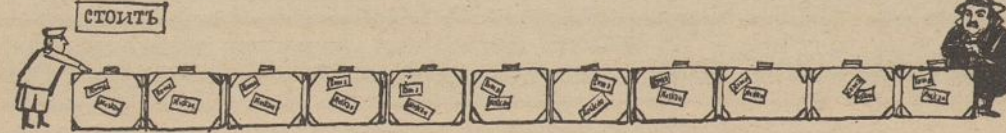
Gana plačiai atsiminimuose kalbama apie dainavimo mokslus ir patį dainavimą apie vaidybą ir nuotykius scenoje, pateiktas pluoštas samprotavimų apie sa-vąjį operos teatrą ir konservato-riją. Be to, surinkta nemaža asmeninių išgyvenimų, kaž ko-dėl vis atsispindinčių kreivam veidrody. Al. Kutkus iš kitų ne-sišaipo, bet save apsiukydamas pagnaibo. Mane tokis atsimini-mų stilius iš karto pavergė, nes ir čia žmogiškojo taurumo bruo-žai nuo Al. Kutkaus darosi ne-at-siejami.

Su Dainininko dalia daugumas teatro ir knygos mylėtojų pra-leis ne vieną malonią valandą. Jaunieji dainininkai, muzikai ir aktoriai atras joje apstą pro-fesinio peno, o, tas knygas per-skaitė, su didesniu apdairumu žengs į savo pasiryžimo rytojų. Aš nuoširdžiai linkiu, kad Al. Kutkaus atsiminimai būtų malon-us įnamis daugelyje lietuviškių šeimų. Tie atsiminimai vertintini, kaip atskira ir vertinga plyta mūsų kultūros rūmų sienoj.

Argi jau baigtas dainininko ke-lias? Argi Dainininko dalia yra jo gūbės giesmė? Argi tokia rūsti būtų dainininko lemtis? Tuos klausimus kelia ir Alek-sandras Kutkus savo atsimini-muose. Iš tikro, anuo V. Puti-no-Mykoliaičio, "užgeso žiburiai, nutilo mūsų puota". Ir rampos ugnys Valst. Operos Teatre Al. Kutkui jau vargu kada beprašvis. Tebėra tik žmogus, tokis, kaip ir mes visi, kurį turėtumėm sa-vo meile ir pagarba tose gyve-nimo atklanėse nors truputį su-šildyti, nors kiek paguosti, nesgi jis ištisus dvidešimt metų į mū-sų širdis nešė grožį ir gėrį. Scenoj jis dažnai keitė savo pa-vidulius--jis buvo riteris, atgai-lautojas, jaunikaitis ir tėvas, at-stumtas ir persekiojamas myli-masis, vargšas, didikas, dangaus šviesa apšviestas Lohengrinas ir kvailys Grenišė, bet esmė jis buvo vis tas pats Aleksan-dras Kutkus, mūsų brolis, gyve-nantis Donelaičio gatvėj...

Aiman, kiekvienam dainininkui dainininko dalia neišvengia-ma. Tik tegu atėjusi vakaro ra-mybė būna ilga ir giedri. Ir to-kią gražią, kaip visa širdim iš-gyventa vakar dienų pasaka...

LIETUVIŠKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠCIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE. MARTHA & PETER LISAUSKAS. 6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y. Telephone: TWaining 4-8087. Prekes siunčiame ir per pašta. IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ. Prašau atsiųsti Nurodykit prekę. Nurodykit adresą: Name. No. Street City State

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Miezėlis, J. Papiėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Įsigėdus didybės užitraukia gėda

Dabar madnas keliauninkas po svetimas valstybes yra Chruščiovas. Daug kur, stiprindamas savo populiarumą Sovietijoje, jis pats įsiperša keliauti. Kai kur, dėl šventos ramybės, būna ir kviečiamas. O jo būsimoji kelionė į Prancūziją turi dar trečios rūšies pobūdį: De Gaulle nori prilygti Eistnhoweriui, ir jis taip pat gali pasikviesti Chruščiovą...

Kiekviena Chruščiovo kelionė į šiaurę geležinės uždangos surišta ir su tam tikra rizika. Dėl tos priežasties Stalinas net niekad ir nebandė tokios rizikos. Chruščiovas drąsesnis. Bet ta drąsa labai stipriai remiama jo paties saugumo agentų pastangomis apsaugoti savo darbą. Visur, prieš Chruščiovo atvykimą, pirmiausia atvyksta prityrę rusai saugumiečiai. Ir jau jie diktuoja savo planus, kaip ta apsauga turėtų būti suorganizuota, kad būtų saugu prieš publiką šypsotis, kai kam net ranką paspausti, pasirodyti smalsuoliams.

Tokios apsaugos specialistai teigia, nes kiekvienos valstybės galva, vykdamas į užsienius, vienokios ar kitokios apsaugos yra reikalingas, kad sovietų apsauginiai planai labai priklausio nuo tokios kelionės pobūdžio. Jei Chruščiovas pats įsipiršęs į tokią kelionę, jo saugumo agentai reiškia tik pageidavimus, kaip apsauga turėtų būti organizuojama. O jei Chruščiovas tikrai kviečiamas, kaip yra su būsimąja kelione į Prancūziją, tai jau rusų saugumo agentai apsaugines priemones diktuoja. Atseit, jei nesutinkat su mūsų sąlygomis, tai mūsų ponas pas jus nevyksta.

Kada Chruščiovas lankėsi JAV, tie specialistai teigia, kad šio krašto saugumo viršūnės tik išklusė rusų saugumiečių pageidavimų ir patys paruošė planus, kad nelabai pageidaujama sveičiui būtų saugu. Rusai tik tą planą priėmė. O dabartinės kelionės į Prancūziją apsauga jau esanti grynai rusų saugumiečių diktavimas. Jie, keršydami Prancūzijai ir ypatingai Paryžiui, kur šimtmečiais buvo daugiausia politinių pabėgėlių, ir padiktavę tokias saugumo priemones, dėl kurių dabar iš viso pasaulio pasipylė protestai.

Rusų saugumas prancūzų pareikalavęs, kad būtų izoliuoti visi įtakingesnieji politinių pabėgėlių vadai. Ypač iš sovietų pagrotų ir satelitinių valstybių. Ir su tokiais reikalavimais prancūzams, arba kitaip sakant pačiam De Gaulle, reikėjo sutikti, jei noris pasirodyti toks pat galingas, kaip Eisenhoweris... Reikėjo sutikti ir jau žymiai anksčiau išsiųsti tuos palėgėlių vadus "valstybinėms atostogoms" net į Korsiką.

Iki šiol esame informuoti, kad ir iš lietuvių į tą garbingą sąrašą yra pakliuvę Dr. E. Turauskas. Ar yra dar kas nors pakliuvęs iš lietuvių, žinių neturime. Bet jei jau prireikė Dr. E. Turauską izoliuoti, kuris paskutiniam dešimtmety daugiau verėsi įvairiais bizniais, bet ne politika, tai tokių aukų Prancūzijoje tikrai daug turėtų būti. Žinoma, jų tikro skaičiaus nesužinosi, nes tie skaičiai, kiek jie bus didesni, bus ir didesnė Prancūzijai gėda. Patys prancūzai sako, kad taip izoliuotų esą 800.

Reikia pilnai pritarti tiems gausiems protestams, kurie dabar į Prancūziją plaukia dėl tokių, politinius pabėgėlius ir tremtinius įleidžiančių priemonių. Į protestus aktyviai jungiasi ir patys humanistai prancūzai. Jie nedviprasmiškai pasisako, kad Prancūzija labai ilgiems metams, įsigėdusi Paryžiuje pamatyti Chruščiovą, užsitraukė gėdą. Kai kas šiuo atveju net prisimena ir prieš gerą dešimtmetį švedijos padarytą niekad nenuplaukiamą gėdą, kada palatietius pabėgėlius atidavė rusams. Žinoma, šiuo atveju tiems politiniams pabėgėliams ir tremtiniams jokie pavojai negrasia, bet elgesio priemonės tikrai Prancūzijai garbės nedaro.

B. G.

SKULPTORIUS P. RIMŠA SVEIKINA SAVO SENUS DRAUGUS AMERIKOJE

P.W. Urban, lietuvių spaudos bendradarbis Clevelande, pasveikino P. Rimšą laišku, primindamas 1936 m. vasarą, kada jis rengė savo dailės parodas Amerikoje. Ir iš jo tuoj gavo atsakymą.

Daugelis lietuvių atsimena žymų skulptorių, kuris rašo:

Brangus mano Bičiuli!

Labai ir labai ačiū už šiltą laišką, sveikinimus ir linkėjimus sveikatos, Malonus priminimas anų metų, kai Amerikoje rengiau savo parodas ir susibūliau su daugeliu lietuvių ir ktataučių. Nuo to meto daug kas mūsų gyvenime pasikeitė.

Ir Jūs, kaip sužinojau, daug sunkių valandų išgyvenote.

Reiškiu savo giliausią užuojautą, mirus Jūsų tėveliams ir sesutei, Aš pats jau ketvirtį metų esu ligonis. Viena akim visai nematau, o antrąją menkai. Pasigydysi negaliu. Mane kankina sklerozė, kuri atsiliepią į nervus. Tokiom valandom senų bičiulių prisiminimai teikia daug džiaugsmo.

Sveikinu, brangus Bičiuli. Linkiu daug sveikatos ir pasisekimo. Prašau perduoti mano karščiausias linkėjimus visiems mano draugams lietuviams.

Petras Rimša, Kaunas, Karolio Didžiojo g. 3-2

PRAŠO PATIKSLINTI

Prašau neatsisakyti įdėti Dirvą šį patikslinimą:

MOTERYS DAINUOJA, VYRAI MUŠASI... Keletas įspūdžių apie lietuvių dainas Amerikoje

Juozas J. Bačiūnas

Dar labai gerai atsimenu, kai 1949 metais pas mane į vasarvietę atvažiavo Dr. Jonas Balys. Atvažiavo jis Indiana Universiteto automobiliu, o tas automobilis buvo pilnas prikrautas visokių mašinių ir aparatų su daugybe juostelių. Tai tuoj ir paklausiau dr. J. Balį:

--Kuo čia, gerbiamasis, dabar Amerikoje užsiimi? Ar tik nebūsi pradėjęs kokio fabriko mašinas pardavinėti? Jeigu taip, tai be reikalo užvažiavai, man dabar Tabor Farmoje kaip tik nereikia naujų mašinių...

--Ne, nieko tamstai nesiflysiu parduoti. Aš ne pardavineju, bet supirkinėju,--atsakė daktaras.--Supirkinėju senas lietuviškas dainas. Važinėju iš vienos lietuvių kolonijos į kitą, ieškau žmonių, kurie savo galvoje ir širdyje dar turi atliekamų lietuviškų dainų. Tai aš jas ir perku. Biznis nekoks, nes nieko už jas nemoku, tik imu ir su tomis mašinomis užrašau į juosteles. Užrašau žodžius, kaip dainininkas pasako, dar mieliau užrašau, kai jis dainuoja. Tada turiu ne tik dainos žodžius, bet ir jos gaidą, melodiją, ritmą... Kai daugiau pripirksi, tai kurią dieną tas dainas vėl grąžinsi ir padovanosiu visiems Amerikos lietuviams...

Negalėčiau tvirtinti, kad toks pasikalbėjimas tarp mūsų buvo žodis žodin. Gal čia kiek kitaip pasakau, bet panašiai buvo.

Nuo to laiko praėjo dešimt metų. Ir dr. Jonas Balys savo pažadą tesėjo. Jo ilgo, sunkaus ir kantraus anų kelionių darbo vaisiai dabar pasirodė. Išėjo knyga "Lietuvių dainos Amerikoje" (Lithuanian Folksongs in America).

Knygoje paskelbti tekstai arti 500 lietuviškų liaudies dainų, kurias jam padainavo senesnio amžiaus ir pusamžiai dainininkai, beveik visi kadaise atvykę Amerikon iš Lietuvos ir tų senųjų savo krašto dainų dar nepamiršę.

--Trečiojo subatvakario Bostone pasisekimas--Dirvos Nr. 28, 4 psl. yra praleidimas, Minėtame "subatvakaryje" buvo skaityti šių Bostone gyvenančių poetų kūriniai: Fausto Kiršos, Stasio Santvaro, Petro Pilkos, Zigmo Gavelio, Prano Lemberto, Antano Gustaičio ir pačiam skaitytojo nežinomo rašytojo Brunono Kalvaičio.

J. Jašinskas minėtų autorių kūriniai tikrai skaitė, o spėjimus ir visą "subatvakario" programą pravedė rašytojas Stasys Santvaras.

J. Jašinskas, So. Boston, Mass.

NEGALIU DIRVOS PEKTI

Jau seniai Dirvą skaitau ir negaliu jos peikti. Dabar, kai ji išaugo ir pagražėjo, sunku būtų jos atsakyti.

Laikraščio turinys įvairus ir jame randi įdomių straipsnių. Gal tik akimirksnių kronikos kiek perilgos.

Dirva visiems lietuviams priimtina dar ir todėl, kad ji besąlyginiai remia Lietuvių Bendruomenės idėją ir jos įgyvendinimą.

P. Lelis, Toronto

SKAUTAMS IR JŲ BIČIULIAMS

Atėjus Kazimierinėms skautai rengia Kaziuko mugę. Atrodo, kad jų rengimas kasmet gausėja ir įvairėja.

Dirva prieš tas mugę ir joms praėjus gauna daug korespondencijų. Jos visos eina per mano rankas. Ir stebiuos, kad skautai ir jų bičiuliai nemoka rašyti nei paties mugės žodžio, nei paviljono, nei albumo, bei daugelio mugėje išstatytų prekių.

Nuoširdžiai norėčiau patarti, kad skautų vadovai ne tik patys teisingai tuos žodžius rašytų, bet ir jaunuosius korespondentus pamokyktų. Kitaip, jei tos pačios klaidos kartosis ir kitais metais, mugių rengėjus tikrai aprašius bausdos mokesčiais...

Mugė (ne mūgė), paviljonas (ne paviljonas), albumas (ne al-bomas) ir tt.

B.G., Dirva

Išką tokį didelį ir sunkų darbą ir to darbo atidavimą visuomenei. Reikia, kad tas atidavimas tikrai įvyktų ir kad greit knygos nebeliktų pas leidėją. (Leidėjo adresas: J. Kapočius, 265 C. St., So. Boston 27, Mass.).

Pabaigai dar norėčiau prijungti pora savo įspūdžių.

Dr. J. Balio sutinktos Amerikoje lietuvių liaudies dainos yra tos, kurias mes ne vienas girdėjome dar savo vaikystėje, čia

Dr. J. Balys, kada dar gyveno Vokietijoje ir profesoriavo Baltijos universitete, Pinneberge.

dainininkės vardą, pavardę ir vietą, iš kurios dainininkės kilusi ir kur ta daina Lietuvoje buvo dainuojama (Alvitas, Plokščiai, Prienai, Šeduva ir t.t.). Po to, per 60 puslapių duodamos dainų melodijos, kurias iš fonogramų (juostelių) nurašė prof. Vladas Jakubėnas. Iš viso surašyta 470 atskirų melodijų Prof. P. Jakubėnas čia irgi idėjo labai daug ir sunkaus darbo. Iš juostelių reikėjo dainų melodijas "perkelti" į pianiną, užrašyti gaidas, surikiuoti, suskirstyti tempus (Allegretto, Moderato ir kt.).

Toliau seka mūsų liaudies dainų, dainuojamų Amerikoje, metrika: nurodymai, kas dainą įdainavo, kur gimė Lietuvoje, kur dabar Amerikoje gyvena. Taip visais atžvilgiais kiekviena daina sutvarkyta, sumumeruota, apibudinta.

Ši knyga yra viena iš geriausių, kurią paruošė dr. Jonas Balys, leisdamas Amerikoje Lietuvių Tautosakos Lobby'ą. Tai jau penktasis Lobby'no tomas. Išleidimas šio tomo geras ir gražus. Ir tai mūsų Lietuvių Enciklopedijos leidėjo Juozo Kapočiaus nuopelnas. Išleista jo lėšomis, atspausinta Enciklopedijos spaustuveje, 1,000 egzempliorių. Kaina-\$5.00. Tai visai nebrangi, atsižvelgiant į gerą knygos išvaizdą ir kitą jos didelę vertę.

Tokią knygą patartina įsigyti kiekvienam lietuviui patriotui. Turėti savo namuose sau ir sveiktiems parodyti. Su tokia knyga galima pasididžiuoti prieš kiekvieną kultūringą amerikietį, jam parodant, kiek mūsų tauta ir Amerikoje turi kultūrinio turto. Doktorai Baliai neužtektų pareikšti tik mūsų padėką už at-

augdami iš savo mamų. Kitos, atrodo, naujesnės arba negirdėtos, nes ir mūsų mamytės ne visas dainas mokėjo. Vienoje Lietuvos apylinkėje buvo vienos, kitur kitokios dainos.

Šiomis dainomis buvo palaikomas Amerikoje gimusių vaikų ir jaunimo lietuviškumas ir lietuvių kalba. Jei kurie tėvai dainų mokėjo (o dar mokėjo daugumas) ir patys dainuodami jų išmokė savo vaikus (gaila, ne visi mokė, ne visi tuo rūpinosi...), tai ir jų vaikuose liko jautresnė lietuviška dvasia ir geresnė lietuvių kalba. Tos dainos yra daug, labai daug padariusios Amerikoje gimusios lietuvių kartos lietuviš-

kumui palaikyti. Gal daugiau, negu kas kita. Todėl aš jas labai branginčiau ne vien lietuviško folkloro mokslo atžvilgiu, bet ir žiūrint grynai iš praktiškosios lietuviškumo išlaikymo pusės.

Antras dalykas būtų kitoks--nelabai geras, mums, vyrams, bet labai garbingas mūsų moterims. Savo įvado moksliniuose lietuvių tautosakos paaškinimuose Dr. J. Balys vienoje vietoje rašo: "Kai mūsų dainos pradėjo būti užrašomos... tai buvo rasta daugiausia moterų kuryba, o jos yra visados daugiau lyriškai nusiteikusios... Nejaugi senovėje lietuviai vyrai tik mušėsi, bet nedainavo?"--klausia daktaras.

Iš tikrųjų atrodo, kad čia bus jo tiesa. Taip, matyt, buvo ne tik senovėje, bet taip tebėra ir dabar. Iš tų daugybės dainininkų, iš kurių čia Amerikoje Dr. J. Balys užrašinėjo lietuviškas dainas, pastebėjau tik kelias vyriškas pavardes, o visos kitos buvo moteriškos. Vadinas, ir dabar Amerikoje tik moterys moka daugiau lietuviškų dainų, tik moterys jas dainuoja.

O ką moka ir ką darė vyrai, tai mes, kurie jau kelias dešimtis metų Amerikoje išgyvenome, labai gerai žinome. Vyrai, kaip kadaise senovėje, taip ir dabar Amerikoje, mokėjo ir mėgo daugiau tik muštis, o ne dainas dainuoti. Mušėsi jie ir dar tebesimuša dėl tikybės ir bažnyčios, dėl politikos, dėl savo partijų, dėl garbės, dėl banko sąskaitų ir turto. Jie savo sūnums dainų nedainuodavo, tai daugumas sūnų jų ir negirdėjo, ir lietuviškai nebeišmoko. O moterys, o motinos dainų mokėjo, dainavo ir tebedainuoja. Todėl ne vienam sūniui dar įbruko lietuviškos kalbos, lietuviškų žodžių, o dar daugiau lietuviškumo davė savo dukterims. Ir man, iš ilgo stebėjimo atrodo, kad Amerikoje moterys ne taip greit nutautėja, kaip vyrai. Štai už ką dar joms turime būti dėkingi.

Ir kai pas mane į Tabor Farmą kartkartėmis suvažiuoja lietuviško jaunimo, skautų ar santariečių, ir kai jų tarpe pamatau perpus ar net daugiau pusės merginų, aš visada pagalvoju: štai čia tos mergaitės, pati stipriausia Amerikos lietuvių ateitis! Ir kad tik jos daugiau dar mokėtų lietuviškų dainų.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

V. RICKUS PAINTING-DECORATIG INC.
RESIDENCINIS IR KOMERCINIS DAŽYMAS
Korporacija turi pilnus apdraudimus. Įkainavimai nemokami. Klientų patogumui turime taip pat specialistus medžio, tinko ir kitiems namų remonto darbams.
Dabar jau yra pats laikas tartis dėl pavasario darbų.
Telefonuokite: PO 1-6035
658 E. 162 St., Cleveland, Ohio

J.S. AUTO SERVICE
Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio
Mašinių viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.
24 hours towing
Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

PASINAUDOKITE PATIKIMU, KRUPŠČIU IR GREITU FIRMOS PATARNAVIMU SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ,
Lietuvą, Ukrainą, Baltgudiją, Latviją, Estiją ir kitas respublikas
GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC. Licensed by USSR

135 WEST 14th STREET NEW YORK 11, N. Y. Tel.: CHelsea 3-2583	MŪSŲ SKYRIAI	2134 W. Chicago Ave. CHICAGO 22, ILL. Tel. Dickens 2-8232	Atdara kasdien nuo 9-6; Sėkmadieniais nuo 9-4.
141 Second Avenue NEW YORK CITY Tel. GRamercy 5-7430	39 Raymond Plaza W. NEWARK, N. J. Tel. MARKET 2-2877	132 Franklin Ave. HARTFORD, CONN. Tel. CHapel 6-4724	900 Literary Road CLEVELAND 13, OHIO Tel. Tower 1-1461
332 Fillmore Ave. BUFFALO 6, N. Y. Tel. MOhawk 2674	359 W. Broadway S. BOSTON 27, Mass Tel. AN 8-5040	11339 Jos. Campau DETROIT 12, MICH. Tel. TOWnsend 9-3980	632 W. Girard Ave. PHILADELPHIA 23, PA. Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus. Atsiminkite, kad mes esam specialistai, kas liečia siuntinių persiuntimą.

Konkursinė nuotrauka Nr.47

Be mamytės...

PITTSBURGH

Kongresmanas James G. Fulton, respublikonas, kuris Pittsburghe atstovauja 27 distrikta, visuomet lietuvių kviečiamas atsilanko ir nesigaili gražių žodžių lietuviams. Jis po II-jo pasaulinio karo yra važinėjęs po Europą DP imigracinio įstatymo pravedimo reikalais. Apie naujosios ateivius Ful-tonas atsiliepia labai šiltai.

Kongresmanas G. Fulton, didelis lietuvių draugas, buvo atsilankęs į Vasario 16 minėjimą ir davė auką Lietuvos laisvini-mo reikalams.

B. Taoro nuotrauka

Pas jį dirba net keturios lietuviškos. Viena iš jų — Berijana Navickas-Kraitytė yra labai veikli ir lietuviškoje veikloje.

Daugelį kartų B. Navickienė yra pasirodžiusi su tautinių šokių grupe, kaip

tos grupės vadovė ir mokytoja.

J. Fulton jos veikla labai didžiuojasi ir per vieną Lietuvos dieną savo kalboje pasakęs: — Didžiuojuos ir gerbiu savo sekretorę, kad ji yra ne vien mano gera darbininkė, bet ji yra ir gera lietuvė, kad gali pasirodyti prieš jus visus scenoje.

BALFo skyrius kovo 27 d. šv. Vincento parapijos mokyklos salėje, Esplene, ruošia vakarienę. Bus ir tai dienai pritaikyta meninė programa.

Pagrindiniu kalbėtoju bus vysk. Vincentas Briz-gys. Pradžią 6 val. Auka 3 dol.

Pittsburghiečiai turėtų gausiai atsilankyti, nes Pittsburgho BALFo skyrius jau net 3 metai jokio parengimo neturėjo.

Viena iš tautiškiausių lietuviškų parapijų Pittsburghe yra šv. Kazimiero parapija. Čia 10 val. laikomos pamaldos yra vien tik lietuvių kalba. Čia ir giesmės būdavo giedamos lietuviškai. Pittsburghiečiai tuo didžiosios ir net girdavos, kad ir pas mus, kaip Chicagoje. Girdavos, žinoma jau tik ta vienintelė parapija, nes Pittsburghe ir apylinkių parapijose lietuviška giesmės beveik baigia išnykti.

Gaila, kad šiais metais staiga lietuviškos choro giesmės ir čia užgeso. Rei-

Kovo 20 d., 3 val. po pietų So. Bostono Aukšt. Mokyklos auditorijoje, Thomas parke, rengiamas įdomus koncertas, kurio programą sudarys lietuvių ir amerikiečių kompozitorių kūrinių. Koncertą rengia The Institute for Progress in Music ir Liet. Bendruomenės Bostono sk. valdyba. Tai pirmas toks bandymas, ruošiamas amerikiečių ir lietuvių platesniu mastu ir didesniai klausytojų kiekiui, nes So. Bostono Aukšt. Mokyklos auditorijoje telpa 1200 asmenų.

Koncerto programa bus įdomi ir įvairi. Ją sudaro komp. Jul. Gaidelio Sonata

smuikui ir fortepionui, komp. John Bovicchi Trys dainos — Vyšnios, Rudenio duona ir Džiaugsmas (tekstai St. Santvaro), komp. Jer. Kačinsko Audra (žodžiai Pr. Lemberto), komp. Jer. Kačinsko Septetas (1 dalis) klarnetui, fagotui, valtornai, smuikui, violai, violončelei ir fortepionui, komp. N. Van Slyck'o Dialogai — sonata dviem fortepionams, L. v. Beethoveno Sonata Nr. 2 smuikui ir fortepionui.

Be to, dalyvauja šv. Petro parapijos choras, vadovaujamas komp. Jer. Kačinsko, kuris atliks J. Gruodžio Tėve mūsų, Arcadelt'o

Ave Maria, K. V. Banaičio Tu šermukšnėle, J. Gruodžio Žiemą ir Lietuvoj gyvenančio komp. V. Klovos Pasveikinimo chorą iš op. Pilėnai. Gal nereikia aiškinti, kad daugumas programos dalykų bus atliekami pirmą kartą, nes kai kurie jų yra visai neseniai sukomponuoti.

Koncerto programą atliks gerai žinomi Bostono muzikai: pasižymėjusi koncertinė dainininkė Corinne Curry, sopranas, kuri ruošiasi visas keturias dainas dainuoti lietuviškai, Cambridge'o Civic Simfonijos koncertmeisteris smuikininkas G. Bernstein, komp. ir pianistas N. Van Slyck, pianistė T. Salomon, smuikininkas Iz. Vasyliūnas, violončelistas M. Laluse, violončelistas C. Flavin, klarnetistas S. Friedland, fagotistas F. Nizzari ir valtornistas R. Pandolphi. Fer t e p i o n u skambins ir chorai vadovaus komp. J. Kačinskas, chorui akompanuos Vyt. Vasyliūnas.

Koncertas rengiamas Bostono ir apylinkių lietuviams, nors jis bus garsinamas per penkias Bostono radijo stotis. To koncerto iniciatoriai yra komp. John Bovicchi ir komp. Jer. Kačinskas. Koncerto programai paruošti visi muzikai įdėjo nemaža triūso ir pastangų. Kaip minėta, tokio pobūdžio koncertas So. Bostono yra rengiamas pirmą kartą, tad tikimasi, kad jis susilauks daugelio klausytojų.

Koncertas yra svarbus keliais atžvilgiais — kaip naujų kompozicinių darbų demonstracija, naujų muzikinių jėgų veržimasis į gyvenimą ir nuoširdi tarka, draugiškas bendradarbiavimas amerikiečių ir lietuvių muzikų.

Bostono ir apylinkių lietuviams uždavinys nedidelis — kaip galima gausiau į tą koncertą susirinkti ir kuriančius menininkus paremti. Ateikim ir jų pastangas pagerbim. St. S.

Tarp Lenciūgelio ir Stravinskio

Šia tema New Yorko studentai ir visa muzika besidominti visuomenė galės išgirsti muz. Vytauto Strolia paskaitą šeštadienį, kovo 19 d., 8 val., Angelų Karalienės parapijos salėje, South 3rd St. ir Roebing St., Brooklyn, N. Y. (Išlipiti Marcy Ave. stotyje — BMT Jamaica line; arba Bedford Ave., statyje — BMT Carnarsy line). Įėjimas į paskaitą laisvas, ir aukų nebus renkama.

Lenciūgelis — lietuviškos

tautinės muzikos simbolis; Stravinskis — moderniosios muzikos atstovas. Tarp šių dviejų polių paskaitoje bus paliestos vyraujančios muzikos kryptys. Be to, muz. Strolia savo paskaitoje supažindins klausytojus su pagrindiniais elementais, kuriuos reikalinga žinoti, norint sekti ir įvertinti muziką. Čia išgirsime ir tai, kuo esmėje skiriasi klasiškinė nuo lengvosios muzikos. Prelegentas paskaitos metu duos ištraukas iš įvairių kūrinių plokštelėmis arba pats paskambindamas pianinu.

Muz. V. Strolia yra baigęs New England Conservatory of Music fogoto klasę. Jis gilino studijas Bostono universitete muzikos kritikos ir dirigavimo srityje. Pastoviai grojo su Bostono Civic orkestru 3 metus. Be to yra grojęs su įvairiais kitais orkestrais. Bestudijuodamas vargoninkavo amerikiečių karo laivyno bazėje, ir vadovavo profesiniam chorui. Muz. Strolia aktyviai reiškiasi tarp lietuvių skautiškoje ir kultūrinėje veikloje.

Akademinio Skautų Sąjūdžio New Yorko skyrius kviečia muziką besidominčią akademinę visuomenę į šią paskaitą gausiai atsilankyti.

E. CHICAGO

Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininkas Kazimieras Pocius kovo 5 d. atšventė vardines, kurios įvyko savo namuose, Harbor, Indiana.

Vardinių proga vaišėse dalyvavo jo artimieji giminės, bičiuliai ir East Chicago Tautinės Sąjungos skyriaus valdybos nariai su žmonomis.

Tautinės Sąjungos skyriaus valdybos ir narių vardu žodį tarė Jonas Rinkūnas ir įteikė albumą su įrašais: O skambėk per amžius vaikams Lietuvos!...

Kazimieras Pocius East Chicago Tautinės Sąjungos skyriui vadovauja nuo jo įsisteigimo. Nors ir labai apkrautas darbais, bet visados suranda laiko, o reikalui esant ir ekonominiai skyriaus nepamiršta.

Pakenė

čia tikėtis, kad choristai šv. Kazimiero parapijoje nustos streikavę ir klebonas jų daugiau nebebars.

Pašiaušikis

Visais apdraudos reikalais,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

Paulina Mozuraitis-Bennett, HI 2-4450

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

20 metų tos srities praktika

Vokiečių radijų taisymas

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKWOOD 1-4669

Dirvos skaitytojai kviečiami atidaryti taupymo sąskaitas lietuvių vedamaj Taupymo Bendrovėj, kuri:

- moka 4% metinius dividendus (dividendai išmokami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)

- apmoka visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

KAS IR KUR?

- Prof. Steponas Kairys, Vasario 16 akto signataras, sunkiai susirgo ir gydomas ligoninėje.
- Krikščionių demokratų dvimetinis suvažiavimas įvyks Toronte, gegužės 28 — 29 dienomis.
- Lituanus vajas pravedimu New Yorke rūpinasi Algis Rimas, talkinamas vietos studentų.
- Chicagoje Lituanus vajas reikalais rūpinasi Juozo Kregždžio vadovaujamas komitetas. Vajus vyksta kovo mėnesį. Aukas siūstis: Lituanus, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.
- Juozas Vanagas-Simonaitis, ilgametis Žemės ūkio Ministerijos pareigūnas Nepriklausomoje Lietuvoje, sulaukęs 86 metus mirė Kaune vasario 12 d.
- Solistė S. Žemelytė Toronto universiteto muzikos fakultete gavo menininkės ir mokytojos diplomą. Ji vasario 24 d. davė privalomą mokslo baigimo dainų recitalį.
- Dr. J. Motiejūnas, iš Chicago, siūsdamas metinę prenumeratą atsiuntė ir \$5.00 auką.

OMAHA

Dirva užėmė antrą vietą

Paskutiniams daviniais patirta, kad sumoderninta ir padažnėjusi Dirva Omahoje tapo antru labiausiai skaitomu laikraščiu. Dirva čia kol kas tik dienraštis Draugas tepralenkia. Dirvos populiarinime ir platinime stiprokai yra pasidarbavę Tautinės Sąjungos skyr. pirmininkas J. Povilaitis.

Studentų vakaras

Vasario 27 d. negausus Omahos studentų būrelis surengė gana nuotaikingą šokių vakarą. Programoje buvo surengtas jaunuoliui ir jaunuolei, paklydusiems gyvehimio kelyje, teismas. Teismo procesas vyko humoro forma. Šokiams grojo Br. Jonušo šokių orkestras.

Reta pramoga

Balandžio 24 dieną Omahos lietuvių choras rengia D. Stankaitytės koncertą. Kadangi Omahos lietuvių gyvenime "užsienio" svečių atsilankymai labai retas

Lietuviai Tautiniame Festivalyje

Šiais metais Jungtinių Amerikos Valstybių tautinis festivalis įvyks birželio mėnesio pirmąją savaitę Washington, D. C. Ten pakviestos 63 tautų meninės grupės, didžiulėje Carter Barron Amphitheatre salėje, supažindins amerikiečius su savo gimtojo krašto papročiais, muzika ir šokiais.

Garbė atstovauti Amerikos ir Kanados lietuvių šioje šventėje atiteko Bostono Tautinių šokių Grupei, vadovaujamai nenuilstančiajai visuomenininkei Onai Ivaškienei.

Išgalintieji finansiniai paremti mūsų jaunuosius ambasadorius, vykstančius atstovauti Lietuvą Washington, prašomi naudotis šiuo adresu: Lithuanian Folk Dancing Group of Boston, 366 West Broadway, South Boston 27, Mass.

Rom. Bričkus

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsiant Dirvą aukomis parėmė:

Burkūnas A., Rochester	\$1.00
Gaudušas L., Lincoln	2.00
Jaras F. Dr., Highland	5.00
Dirgėla A., Chicago	3.00
Kildišas M., Worcester	2.00
Šarūnas J., Hamilton	2.00
Stempužis P., Clev.	2.00
Vaitkus A., Chicago	2.00
Varnas A., Chicago	5.00
Stankūnas Alb., Clev.	1.00
Druseikis P., Rochester	2.00
Memėnas K., Detroit	2.00
Matuzas A., Chicago	2.00
Mikšys P., Cleveland	2.00
Salucka J., Rockford	1.00
Skrinska J. Dr., Willoughby	5.00
Stankus P., Hartford	1.00
Motiejūnas Alf., Chic.	2.00
Leščinskas J., Detroit	2.00
Babickas P., Worcester	2.00

Visiems aukotojams širdingai dėkojame.

įvykis, tai jau dabar tuo jaučiamas nemažas susidomėjimas. Iki šiol iš "užsieniečių" čia tėra buvęs tik solistas S. Baras. Buvo mėginta ne kartą parsigabenti menininkų iš kaimyninės Chicago, tačiau dideli atstumai (500 mylių) atbaidė menininkus, o dideli honorarai — omahiečius. Rep.

A. A. EMILIJAI GUISKIENEI mirus, brangiai poniai JANINAI ŪSIENEI, panelei IZABELEI GUISKYTEI, PAULIUKONIŲ ir ŪSŲ šeimoms, netekus motinos, senelės ir prosenelės, reiškiamo giliausią užuojautą ir drauge liūdime

St. Skučienė,
B. Rimgailienė,
J. Šukienė su šeima

Prof. Dr. KAZIMIERUI OZELIUI mirus, Ponią SOFIJĄ OZELIENĘ ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

D. L. K. Birutės Draugijos
Clevelando skyrius

Konsulas dr. P. Daužvardis atidaro Kaziuko mugę Jaunimo Centre, Chicagoje. Z. Degučio nuotrauka

VILNIAUS ŠVENTĖ CHICAGOJE

(Reportažas iš Kaziuko mugės)

...Snieguotą sekmadienio rytą traukia visomis gatvėmis automobilių būriai į Jaunimo Centrą. Jauni ir seni skautai ir neskaudai, iš arti ir toli, pripildė visas Jaunimo Centro patalpas taip tirštai, kad ir nebusiam anais laikais garsiojoje Vilniaus Kaziuko mugėje, susidaro tikriausias "kermošiaus" vaizdas. Neįmanoma visiems besulipti Tėvų Jėzuitų koplyčioje, kur mišias šv. Kazimiero garbei atnašauja Chicago skaučių kapelcikas kun. J. Zaremba SJ. Sunku pamatyti mugės atidarymo ceremonijas, kuriomis, dalyvaujant Lietuvos konsului dr. P. Daužvardžiui, Seserijos vadeivai v.s. dr. J. Aglinskienei ir Brolijos vadeivai ps. V. Vijeikiui, oficialiai atidaroma II-ji Kaziuko mugė Chicagoje.

PRIE PAVILJONŲ

Didžiojoje Jaunimo Centro salėje įrengtas gyvas Vilnius. Scenoje dunkso medžiais apaugę "apsnigti" Panerių kalnai, kurių viršūnėje rymo išdidi Gedimino pilis su kuore šviečiančia trispalve. Kiek toliau baltuoja Trys Kryžiai.

--Žinot, kad tos jūsų dekoracijos tikrai kutena širdį. Rodos, kaip anuomet, vėl vaikštavim prie Gedimino kalno,--su drėgnomis akimis kalba vienos skautės mama. Malonu tai girdėti kartojant daugelio mugės lankytojų. Ypač malonu šių dekoracijų statytojams, jūrų skautams-ems gintariečiams, kurių pastangomis išaugo ši Gedimino miesto panorama.

Mugėje dalyvauja, visi penki Chicago liet. skaučių ir skautų tuntas, Korp! Gintaras ir A.S.S. Chicago skyrius. Trūksta čia Vasario 16 gimnazijos skaučių paviljonas ir jo vieta tuščia..., nes siuntinys su sesių gražiais rankdarbiais pasiekė Chicago dvi dienas pavėlavęs.

Šviečia ir vėl, kaip ir pernai, bajoriškas Kernavės skaučių tunto paviljonas su Vilniaus verbomis, brangenibių skrynja, labai įdomiai pagamintomis "brangenybėmis", labai meistriškais medžio drožiniais, meginiais, keramika, tautinėmis lėlėmis, paduškutėmis, išmargintais puodukais, vazomis ir kitais rankdarbiais. Išdidus Kernavės herbas šviečia paviljono centre, o visi stalai marguliuoja tautinio meno dekoracijomis.

Jūrų skautija šiais metais į Kaziuko mugę atvažiavo su Lietuvos žvejų pastogės vaizduojančiais paviljonais.

Baltijos Jūros tuntas savo stalą nuklojęs visokiaisiais rankdarbiais, Tautiniais ir skautiškais motyvais išdrožinėti, išdeginti, išdažyti virtuvės indai, vazos, taurės, lėkštės, puodukai, stalo lempos, iš tolimos Minesotos ežerų atvežti medžio kelmiai paversti gražiomis salono lempomis, Kriauklės, šiškos ir žolės paverstas stalo papuošalais. Laimės ratas su "žydais" apsuptys būrio žmonių.

Korp! Gintaras demonstruoja gintaro gaminių grožybes. Vilniaus ir jūriniais motyvais išgraviruoti foto rėmeliai su spalvotomis nuotraukomis (trispalvė Chicago centre) tuoj pat lankytojų išgraibstomi. Stiklo indai gintariečių išgraviruoti tautiniais ir jūriniais motyvais trau-

kia daugelio lankytojų akį ir kišenę.

Juodkrantės jūrų skaučių tuntas išdėstęs pačių gamintas gražius albumus, dėžutes, Kaziuko širdes, šaukštus, lėkštes ir stiklines. Paspūtę čia stovi tautinės lėlės, juostos išsitiesę per visą stalą ir daugybė siuvinų ir mezginių.

siūlo laimėti arba nelaimėti. "Meilėn papuolusių širdžių" loterija daugumoje aprūpinta "užsienietiškomis" prekėmis. Ant šniūrų kabo žaislai, riestainiai, silkės, o centre, grotoje tupi višta, kuri šalta lesinėja ir visai nesijaudina koks laimėtojas ją suvalgys. D.L.K. Vytenio dr. įrengusi meškerojų kam-

Kernavės skaučių tunto paviljonas Kaziuko mugėje buvo viliojantis savo paslaptinga lobijų skrynja, kuri, gaila, nebuvo pardavimui... A. Gulbinko nuotrauka

Didysis Chicago skaučių Aušros Vartų tuntas nutiesęs savo paviljoną per visą salės šoną. Didelę paviljoną dalį užima loterija, suruošta ir pravesta Mirgos būrelio vyresniųjų skaučių. Darbšti būrelio vadovė vos spėja aptarnauti mugės lankytojus prie loterijos bilietų. Greta loterijos, sesių stalai nustatyti skaniais "grybais", Kaziuko širdelėmis, cukrinėmis ir medinėmis. Pūpo pačių skaučių išaustos pagavėlės, šalikai, kaklaraiščiai, iš tolo šviečia puikus medžio drožinys--lietuviška sodyba, rūpintojėliai, Geležiniai Vilka, vyty, Gedimino stulpai ir rėmeliai iš šišku. Išstatyta ir daugybė margaspalvių Vilniaus verbių, o kiek toliau į centrą visus vilioja didžiulis karvojus--pyragas, kaip gėrų akmuo didumo. Pats sesių paviljonas išpuoštas tautiniais ir skautiškais motyvais.

pelį ir visiems kas per minutę užkabina metalinį žiedą ant bonkos kaklo, leidžia dalyvauti

Didysis Chicago skautų Lituonijos tuntas atvažiavo labai jomarkiškai nusiteikęs ir visiems

Prie paviljonų buvo nemaža spūstis. Gintaras Rėklaitis, pardavinėjęs Baltijos Jūros tunto prekes, džiaugiasi pasisekimu. A. Gulbinko nuotrauka

loterijoje, kurios visi bilietai pilni ir kurios eksponatų tarpe stovi labai gražių medžio drožinių. Deja, "sugauti žuvį" pasiseka tik retam meškerojui.

Atvažiavo į mugę ir Chicago Skautams Remti Dr-je, vadovaujama dr. St. Biežio, su didžiųjų, laimėjimų loterija. Naujutelis televizijos aparatas demonstruoja Squaw Valley žiemos olimpijadą ir kartu su kitais laimėjimais gundo mugės lankytojus pabandyti laimėti.

Akademikai skautai, savo knygų kioską įsirengę salės priangyje, varo konkurenciją su Sesijos ir Brolijos tiekimo skyriais, kurių vadovai ant artimai stovinčio stalo išdėstę skautiškus ženklus, medalius, ordinus ir skautišką literatūrą.

PRIE SESIŲ PYRAGŲ

Šiais metais, kaip ir pernai, vėl rodyklės veda svečius į Kernavės pilies kuorą antrame aukšte, į bajorų svetainę. Šiais metais jau nebėra senų voratinklų ir kaip kepurė didumo vorų. "Bajorai" kavą geria iš popierinių puodukų, tačiau mažųjų sesių patarnavimas baisiai mielas ir stropus. Visų tuntų kavinės pirmame aukšte, dekoruotos tautiniais ir internacionaliniais motyvais, ir visos svečius vaišina valgiais, kava ir gira.

Šių metų naujienybėmis iš visų kavinų išsiskiria jūrų skaučių kavinė su daug darbo kainavusių lėlių teatru. Televizijos aparato dydžio scenoje čia pademonstruoja sesės gintarės, pasaką--"Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė". Oratorei atpaskojant pasakos turinį, scenoje bėga Elenytė, rieda ratai ir trepsį arkliukas. Keičiasi net kelios dekoracijos su zuikiu, ragana, broliais ir t.t.

Šis lėlių teatras buvo vienas iš gražiausių mugės apraiškų ir jūrų skautės už šį darbą vertos didelio pagyrimo. Gaila tačiau, kad per sesių gintarių kuklumą, mažai kas žinojo apie šio teatro buvimą mugėje.

Žemutinėje salėje gyvenimas irgi verda. Keturiuos skaučių ir skautų valgyklos Kaziuko mugės lankytojus aprūpina karštais valgiais, labai įvairiais ir gausiais. Lietuviškos sekycios, darželio ir žvejų tinklų dekoracijos puikiai derinasi su maloniu sesių ir mamų priėmimu.

Bendrai paėmus, šių metų Kaziuko mugę, praėjo dar sėkmingiau negu pernykštė. Nėra abejonės kad ateinančiais metais, pasimokius iš šiais metais padarytų klaidų, Kaziuko mugė Chicagoje bus dar geresnė.

Br. Juodelis

Skaučių Aušros Vartų tunto paviljonas Kaziuko mugėje Chicagoje. Prie stalo stovi tunto vadovės: A. Kliorienė, R. Kučiauskienė ir J. Bobnienė. A. Gulbinko nuotrauka